

Kristýna Kačenová

Rozpor romantismu a biedermeieru v pohádkách H. Ch. Andersena „Malá mořská víla“, „Sněhová královna“ a „Zvon“ a funkce přírodního symbolu v nich

(bakalářská práce na FF UK – Ústav germánských studií 2012)

Autorka se v práci zabývá třemi vybranými pohádkami H. Ch. Andersena, které analyzuje z hlediska toho, jak se v nich odrážejí hodnotové vzorce romantismu a biedermeieru. Tato otázka je relevantní, protože dílo H. Ch. Andersena je skutečně ovlivněno oběma těmito kulturními proudy. Autorka dochází k závěru, že „[v]ztah implicitního autora k [biedermeierovskému životnímu stylu] je v analyzovaných Andersenových textech [...] ambivalentní“ (s. 46). Tři Andersenovy texty jsou vhodně vybrané, protože na nich lze dobře demonstrovat právě zmíněné tvrzení. V jednom textu implicitní autor, zdá se, straní romantismu, v druhém biedermeieru a v třetím jsou obě alternativy prezentovány jako rovnocenné.

Základní cíle práce tedy autorka naplňuje uspokojivě. Většina jejích interpretací a závěrů je přesvědčivá, nesouhlasit se dá jen v drobnostech. Z hlediska odborné argumentace jsou nicméně některé části práce méně zdařilé. Například definici symbolu v oddíle 1.5. by bylo záhodno více rozpracovat; symboly totiž mohou být velmi konvenční, nebo naopak silně individualizované, což by mohlo, domnívám se, hrát v rozboru zvolených primárních textů důležitou roli. Z argumentace v oddílech 3.6. a 3.7. téměř vyplývá, že biedermeier, na rozdíl od romantismu, je „nekřesťanský“ či méně křesťanský, což, předpokládám, autorka tvrdit nechtěla.

Nedostatky, které se v práci vyskytují, se příliš netýkají obsahu, ale spíše formálních a jazykových standardů psaní odborných prací.

V kapitole „Problémy a definice“ bohužel převládají citáty. V této teoretické, úvodní části se samozřejmě bez citování „autoritativních“ definic nelze obejít, ale je dobrým zvykem, že i v takovýchto částech odborných prací převládá vlastní text nad citáty.

Na začátku kapitoly 2, týkající se pohádky „Zvon“, chybí alespoň základní převyprávění zvoleného Andersenova textu. Čtenář, který pohádku nezná, je rovnou vržen do autorčiny interpretace, aniž by mu byl alespoň v konturách ozřejměn základní děj.

Standardním časem pro převyprávění děje literárních děl je v odborných textech prézens. Autorka sice tuto konvenci do určité míry dodržuje, nicméně příliš často sklouzává do minulého času, a to i v případech, kde je jednoznačně třeba dodržet čas přítomný, protože nejde o hlubokou dějovou minulost: „Prince [...] milovala více než svou rodinu a ani oběť vlasů jejích pěti sester a babičky ji nedokázala pohnout k tomu, aby vlastní rukou zabila svou oživlou mramorovou sošku“ (s. 27). Autorčinu tendenci k převyprávění děje préteritem mimochodem prozrazuje i tato parafráze sekundární literatury: „Anne Scott Sørensenová poznamenává, že se malá mořská víla od začátku distancovala od ostatních a chovala se jinak [...]“ (s. 22). V originále je pochopitelně prézens: „*Den lille havfrue udpeges fra starten af omverdenen og for læseren – som noget særligt. Hun skiller sig med sin skønhed og sin stemme [...]*“ (pozn. 46, s. 22).

Autorčiny vyjadřovací schopnosti jsou vcelku dobré, v textu lze ale také nalézt řadu nešikovných či neohrabaných formulací, a to někdy i na jediné stránce. Například na s. 19 lze autorce vytknout tyto způsoby vyjádření: „Celá pohádka ‘Zvon’ se nám v závěru jeví“ (tedy celá, nebo jen v závěru?); „Johan de Mylius, dánský odborník na H. Ch. Andersena ve své publikaci píše“ (vydal jen jednu publikaci? pokud ne, tak v které?); „*Ilustrované dějiny dánské literatury* dokonce tvrdí, že Andersen napsal dvě pohádky v duchu romantického

génia“ (co znamená napsat dva texty „v duchu romantického génia“? je tím géniem Andersen?).

Občas autorka také někdy opakuje v příliš rychlém sledu určité výrazy, čímž její styl přece jen nabývá na těžkopádnosti – viz např. trojí opakování výrazu „malá mořská víla“ v následující pasáži: „Malá mořská víla si splní svůj sen a dostane se k princovi do zámku. Nemůže na něj mluvit, ale okouzlí ho svými očima a půvabnou chůzí. Vztah mezi malou mořskou vílou a princem se ale nevyvíjí tak, jak si malá mořská víla představovala“ (s. 26).

Autorka práce také ne zcela bezpečně ovládá pravidla české interpunkce. Důsledkem je mimo jiné i jeden poměrně legrační případ – viz s. 25: „Svým jazykem zaplatí [malá mořská víla] za nápoj, který, jak nás upozorní implicitní autor, je falešný jako krokodýlí slzy a vypluje na hladinu [...]“.

Práce je tedy vcelku zdařilá, nicméně z důvodu většího množství zmíněných nedostatků navrhuji známku „velmi dobře“.

27. 1. 2012

Doc. Mgr. Martin Humpál, Ph.D.